

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 123/2015-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Líškovou, Šafárikovo námestie 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 24/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 24/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 24/2005 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpästo eur), ktoré j e Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. Anny Líškovej, Šafárikovo námestie 7, Bratislava.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 123/2015-14 z 8. apríla 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 24/2005.

Predsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprV/375/2015 doručeným ústavnému súdu 18. mája 2015, v ktorom uviedla:

„... Prejednávaná vec bola pridelená na prejednanie sudkyňi Mgr. Ingrid Šimonovej a po jej odchode z Okresného súdu Trnava v r. 2008 bola vec náhodným výberom elektronickými prostriedkami pridelená sudkyňi JUDr. Karmelite Horváthovej. Sudkyňa JUDr. Karmelita Horváthova bola v čase pridelenia tejto veci práceneschopná (od 22.10.2007 do 7.3.2008) a po 6 týždňoch trvania práceneschopnosti boli jej veci náhodným výberom elektronickými prostriedkami prerozdelené ostatným sudcom a vec 28C/24/2005 bola pridelená na prejednanie sudkyňi JUDr. Ľuboslave Vankovej počas pracovnej neschopnosti JUDr. Karmelity Horváthovej. Po ukončení práceneschopnosti bola vec dňa 12.3.2008 vrátená do oddelenia JUDr. Karmelity Horváthovej. Počas ďalšej dlhodobej práceneschopnosti JUDr. Karmelity Horváthovej (od 22.9.2008 do 9.3.2009) bola vec dňa 3.11.2008 pridelená sudkyňi JUDr. Ľuboslave Vankovej v zmysle dodatku k rozvrhu práce a po ukončení práceneschopnosti JUDr. Karmelity Horváthovej jej bola vec vrátená na prejednanie a rozhodnutie.

Ku dňu 8.1.2014 bola JUDr. Karmelita Horváthova odvolaná z funkcie sudcu prezidentom Slovenskej republiky a spis bol dňa 9.1.2014 pridelený náhodným výberom elektronickými prostriedkami sudkyňi JUDr. Dane Macáškovej podľa dodatku k rozvrhu práce. Po nástupe novovymenovaných sudcov na tunajší súd bola vec z dôvodu zabezpečenia rovnomerného zaťaženia sudcov dňa 18.6.2014 prerozdelená elektronickými prostriedkami náhodným výberom sudkyňi Mgr. Lucii Mizerovej.

Sudkyňa po oboznámení sa so spisom, ktorý má vyše 500 strán, vytýčila pojednávanie a vo veci ďalej plynulo koná...“

Súčasťou vyjadrenia predsedníčky okresného súdu bolo aj vyjadrenie zákonnej sudkyne, v ktorom podrobne zhodnotila priebeh konania vo veci.

„Mám za to, že od pridelenia mi veci dňa 18.6.2014 som vo veci konala plynulo a bez prieťahov. V čase prevzatia veci už bol nariadený termín pojednávania na deň 2.7.2014, z ktorého sa však ospravedlnil žalovaný z dôvodu zahraničnej cesty. Z uvedeného dôvodu,

ako aj z dôvodu krátkosti časti od prevzatia veci a potreby podrobného naštudovania spisu ako aj ostatných súvisiacich spisov, bol termín 2.7.2014 zrušený a po riadnom naštudovaní veci bol určený termín pojednávania na deň 26.11.2014, na ktorom bolo vykonané podrobné dokazovanie, pojednávanie bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania na deň 4.2.2015, vo veci boli zabezpečené potrebné listinné podklady. Na pojednávaní dňa 4.2.2015 sa však žalobca nezúčastnil pre zhoršený zdravotný stav. Vec bola odročená na deň 18.3.2015, na ktorom pojednávaní bolo pokračované v dokazovaní. Za účelom doplnenia dokazovania a odstránenia väd petitu žaloby bolo pojednávanie odročené na deň 3.6.2015, pričom žalobca sám žiadal, aby mu bola poskytnutá lehota najmenej do konca mája na zabezpečenie požadovaných listinných dokladov, preto bol termín pojednávania stanovený až na 3.6.2015. Súd teda riadne pokračuje vo vykonávaní dokazovania vo veci, za účelom zabezpečenia všetkých podkladov pre náležité rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu mzdy.

Žalobca v podanej ústavnej sťažnosti argumentoval tým, že poskytoval súdu riadnu súčinnosť, avšak z hore uvedeného prehľadu je zrejmé, že niektoré pojednávania boli odročené z len dôvodov na jeho strane. Zároveň do dnešného dňa nešpecifikoval svoj nárok na náhradu mzdy tak, aby jeho žalobný návrh bol určitý a vykonateľný, preto bol na poslednom pojednávaní znovu vyzvaný na jeho spresnenie. Žalobca podal dňa 16.3.2015 návrh na prerušenie konania do právoplatného skončenia odvolacieho konania vo veci vedenej pod sp. zn. 16C/124/2011, kde sa bude posudzovať otázka, či je dôvod nepriznať žalobcovi náhradu mzdy vzhľadom na to, že bol od 1.8.1999 do 31.12.2011 štátnym zamestnancom Ministerstva vnútra SR. Návrh žalobcu na prerušenie konania bol zamietnutý uznesením súdu č. k. 28C/24/2005 - 537 zo dňa 4.5.2015 ako nedôvodný. Pokiaľ žalobca v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že je invalidný dôchodca a zo svojho príjmu sa stará o ťažko chorú partnerku, v tomto konaní boli zabezpečené podklady ohľadom príjmov žalobcu, pričom na č. l. 409 je prehľad o výške jeho invalidného dôchodku, ktorý mu bol priznaný od 14.8.2007 a od 1.1.2014 bol vo výške 717,20 eura. Žalobca bol tiež od 1.8.1999 do 31.10.2011 zamestnancom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, prehľad o jeho príjmoch za uvedené obdobie je na č. l. 438 až 448 spisu, čiže jeho situácia nie je taká ťaživá, ako uvádzal v podanej ústavnej sťažnosti...“

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 28 C 24/2005 zistil rovnaké skutočnosti, čo sa týka predloženej chronológie, aké uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že pracovnoprávne spory tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu nezistil, že by išlo o právne zložitú vec. Čo sa týka skutkovej zložitosti daného prípadu, ide o vec, ktorá je náročná na dokazovanie.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania čiastočne prispeli okolnosti na strane sťažovateľa. Sťažovateľ sa nezúčastnil niekoľkých pojednávaní (22. januára 2007, 26. februára 2007, 17. apríla 2013, 10. marca 2014, 4. februára 2015).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania 10 rokov a 3 mesiace, z toho na okresnom súde 7 rokov a 8 mesiacov, je už samo osebe neprimerané.

Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol neefektívny, čo vyplýva predovšetkým z toho, že Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) zrušil uznesením č. k. 23 Co/56/06-85 z 28. februára 2007 rozsudok okresného súdu č. k. 28 C/24/2005-50 zo 7. decembra 2005 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Ústavný súd aj bez toho, aby vymedzoval konkrétne obdobia nečinnosti okresného súdu, poukazuje na to, že už celková dĺžka predmetného konania na okresnom súde je sama osebe neprimeraná.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 28 C 24/2005, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 24/2005, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti

aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 24/2005 berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci považoval priznanie sumy 2 500 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa trovy konania vyčíslila sumou 490,76 €, a to za dva úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, písomné podanie – sťažnosť).

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľovi náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2013 v sume 804 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 134 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,04 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi, spolu predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2015